

LLIBRES RECUPERATS

Cataclisme per un futur millor

ORIO LIZQUIERDO

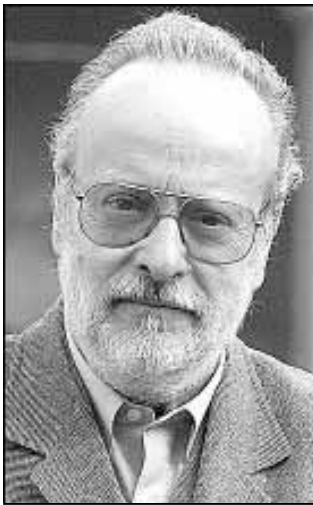
Joaquim Carbó, *Calidoscopi de l'aigua i el sol*. Mall. Barcelona, 1979.

Sobre un fons groc, la meitat inferior de coberta i contracoberta presenta una mar embravida, dibuixada amb traç de còmic de línia clara. Sota el títol i el nom de l'autor, tot en caixa baixa i lletra lligada, un quadrat emmarcat amb filet negríssim amuntega deixalles, xemeneies, grues de construcció i un cel ben brut. Al peu, al costat d'un esquirolet llegint, la llegenda del logotip: "Els llibres amb cua". La pàgina de crèdits fa constar que el director de la col·lecció és Joaquim Arenas i Sampera i que l'edició ha estat a cura de Ramon Pinyol. Les il·lustracions i la portada pertanyen a Pasqual Giner. La responsabilitat editorial és d'Edicions del Mall - Grup Promotor.

La novel·la, editada l'abril del 1979, comença: "Un diumenge de juliol de l'any

1985", segons el subtítol d'aquesta primera part: "Com si fos un pròleg per presentar els protagonistes, les seves dèries, i explicar els sorolls del bosc". Tot i estar datada només un any després del 1984, la vida que s'hi descriu és absolutament ordinària. I aleshores, "Tot el desembre de l'any 1999", comença a començar la història: "L'Artemi petit, quan ja s'ha fet gran, escriu un diari amarg i trist, com ell mateix". Aquell quefer d'aparença anodina de quinze anys enrere ens ha portat on som: especulació, contaminació, abús, dependència (de ressons, ara sí, orwellians) i un desig cada vegada menys secret de trobar una vida nova. Però s'acosta l'any 2000, numèricament tan màgic, i el sistema ha decidit posar sota control l'activitat dels qui alerten les consciències contra els riscos del sistema. Artemi decideix passar a l'acció.

La tercera part comença "A partir del primer de gener de l'any 2000" i explica

Joaquim Carbó

la "Novel·la del desastre i de l'adaptació a una vida nova". Una onada de calor mai vista accelera els processos de desglaç, els pestabilitzen, les aigües puguen de nivell, Barcelona i mig món més són progressivament i ràpida coberts per les aigües. El sistema es devora ell mateix. Potser només sobreviuran els qui puguin aprendre a viure d'una altra manera, autàrquics, renovables, respectuosos. I els

protagonistes de Carbó s'hi posen, i s'esforcen per ensenyar-ne als altres. Així arribem a "Uns anys més tard", un "final curt i ràpid perquè l'autor s'adona que, si s'entreté com fins ara, no acabarà mai". Aquest epíleg, escrit tot en caixa alta, recull el cabdell de l'argument i fa, com s'escau, un últim al·legat a favor de les tesis de la novel·la. Que la darrera frase resumeix responsablement: "Els joves eren els que tenien, ara més que mai, la resposta a totes aquelles preguntes".

CARTES DELS LECTORS

Després, un glossari, una relació de dades culturals alludides i *Algunes reflexions sobre aquest llibre*, on s'inclou, com una *Nota important*, l'adreça de l'autor, que espera rebre suggeriments dels lectors per construir la continuació de la història. No sé si Carbó en va rebre gaires, però dono fe que aquesta seva novel·la, recreació del *Mecanoscrit* pedrolià sense misantropia, els estimulava.

DES DE L'EXILI

Un noucentista en el Guadalquivir

ALBERT COMPTE

Penso que la gent de casa nostra hauria de saber que a Còrdova hi viu un magnífic exemplar de manífer noucentista del Guadalquivir, una *rara avis* que tradueix Carles Riba, Pierre Ronsard i Sofia de Mello amb la mateixa constància, devoció i ull clínic amb què contempla les cordovesetes de vint anys acabats de complir que sempre estan assegudes a la taula del costat, a la taverna de sempre. Es tracta d'un *homo sapiens* tan emfàtic i feréstec al mateix temps que és capaç, fins i tot, d'escriure un endecasílab mentre s'afaita, un sonet mentre espera la següent cerveseta, una elegia o bé una oda impecable, escrita en un català de principis de segle, acadèmic, incontestable, fàbrica. Si tenim en compte que l'home de qui us parlo va passar-se encara no un mes de vacances a Catalunya, i d'això farà gairebé 30 anys, m'atreviria a suggerir que aquest home, d'aspecte entre sanchopanesc i fallstafià, és en realitat un monstre com els del *Monstruari fantàstic* de què ens parla en Joan Peruchó. I em sento, una vegada més, orgullós de ser el seu amic. Us estic parlant d'algú que figura en el D.N.I. com

Carlos Clementson Cerezo, i se'l troba sempre enclaustrat dins d'un bar anomenat Gris's.

A més d'home de bar i amic dels seus amics, en Carlos Clementson exerceix com a professor de literatura en la molt il·lustre Universitat de Filosofia y Letras de Còrdova des de fa 25 anys. Us estic parlant, ja cal que us calceu, d'un home notat amb el cor com un temple pagà que estima la dolça Catalunya pàtria del meu cor qui de tu s'allunya d'enyorança esmor, i més en particular del territori nostrat que envolta el cap de Creus, amb una passió desaforada i gairebé m'atreviria a definir que pirrenaica. Jo mateix, català des de fa més de 7 generacions, estimo més la meua terra d'origen gràcies a andalusos com ell, fidels a l'única pàtria dels escriptors: l'idioma en el qual un expressa allò que sent. Ell i només ell, el molt noble cavaller don Carlos Clementson, s'ha dedicat a propagar la bellesa de la nostra llengua durant 15 anys, incansablement, sense defallir ni un sol dia en el seu impuls de fer conèixer l'obra del mestre Josep Pla de Des-

peñaperros en avall, i la poesia catalana des de Maragall fins a Joan Margarit (ambdós inclosos). A d'altres, per molt menys, els concedeixen amb tota pompa de sabó la Creu de Sant Jordi per contribuir a la difusió raonable de la nostra aimada cultura. No insinuo res: afirmo amb la contundència deguda que hi ha molts premiats amb aquest guardó que han fet menys mèrits per exposar-los a les vitrines que els que fa, un dia rere l'altre, el meu amic Clementson.

HOME I POETA FELIÇ

Dit això, entrem directament a opinar una mica, lliurement i sense altres deutes que els d'un lector agraït i entusiasta de la seva poesia. Jo diria que es tracta d'un ésser essencialment feliç, com a home i com a poeta en primer terme. Malgrat els embats del fatídic *fatum*, el poeta es posa a escriure allà on sigui i és capaç fins i tot d'elaborar, amb una paciència monacal i dionisiaca, uns versos, una poesia essencialment feliç. Davant de tanta paraula de mort i destinada per a la mort, s'agraeix la veu del poeta conscient del seu

ofici. Us sóc ben sincer, que hi hagi algú que encara ens parli de paisatges naturals i es mantingui fidel a una concepció neolatinitzant i eloqüent de la poesia, però que ho faci sempre amb paraules de vida, em sembla un subtil i molt fascinant casori de forces complementàries. De vegades li dic que el considero el millor poeta viu del segle XIX. Posseïdor d'una obra torrencial i sempre en marxa, de vegades penso que en Clementson, si hagués pogut escollir ofici i lloc de naixement, hauria demanat als déus ser un laboriós pintor de l'escola olotina, a part d'un amant incansable de les models d'Aristides Maillol o de les nanes *ajamonades* de Josep Llimona -en aquest aspecte no té manies, l'home-. Com ell mateix ens confessa al final d'un poema titulat, lògicament, *Ars amandi*: "Perdonen los doctores: siempre fui un amante poco sofisticado".

En Clementson es defineix per cosetes sense importància, "mis tonterias inmortales" com ell mateix anomena els seus encerts com a constructor de versos tècnicament impecables, solars, per ser esculpits en marbre de Caracalla -o de Súnion.

ENIGMÍSTICA

'Sal i vi'

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

Daniel Ruiz-Trillo és un poeta verbívor de qui alguns lectors ja havíem pogut tastar un primer lliurament: *Truc curt* (Edicions El Carro del Sol, 2000). Ara, un any després d'aquella manera subreptícia d'entrar en el panorama poètic català, repeteix al mateix carro solar amb aquest *Sal i vi* (2001) que avui dijous onze, a quarts de vuit del vespre, presenta Carles Hac Mor a la Llibreria Ona de Barcelidem. Es dona la circumstància que el títol de *Sal i vi* prové d'un poema anagramàtic dedicat a Sílvia que Ruiz-Trillo havia inclòs en el seu primer llibre. "Em plau un verb / en vers", escriu ara a les acaballes d'un poema monosil·làbic de vint pàgines d'eslora que tragina moltes més síl·labes de les que semblava que hi havia en començar. Perquè el vers que domina Darrutri és el vers curt, aquell que n'és i se'n fa, que acaba com acaba o potser ni acaba, com al poema inacabat que és un avís: "per causes alienes / a la nostra voluntat, / aquest poema romandrà / incompl".

Els verbívors de mena trobem molts motius per gaudir amb la lectura d'aquests nous poemes ruiztrillans. Perquè Darrutri, investit de *freak* del mot, en aquest segon pas sap anar més enllà del joc que tot ho amara i tot ho amarà per endinsar-se en un territori ingenu que li és genuí, de la mà de les càlides lletres del grup musical Antònia Font. Un espai on les veritats gramaticals rotundes esdevenen declaracions d'amor: "Si jo fos de tu, / seria teu". Un terreny abonat perquè el sentiment senti la ment: "Tot un terreny. / Un tot terreny. / Terreny tot un. / Terreny: un tot. / Terreny tot nu. / Un terreny, tot. / Tot terreny nu". On els contrapets esdevenen distics: "Dus màgia que el llui / i llus màgia que et du".

A *Sal i vi* la combinatòria és present pertot en la pràctica amatòria d'uns mots catalans que abans (però tampoc no fa tant) eren salvats i ara (però tampoc fa tan poc) són salvats. Els anagrames campen pels títols dels poemes d'aquest poemari amorós. *Mots i te* és com dir *t'estimo* i en un *Matí seré t'estimaré*. *L'albir* pot ser el *billar* i el *truc del destí* que brilla al final del poema la carambola que busca el poeta en trucs i retrucs. La diversió és diversa, vers a vers, lletra a lletra i viceversa, amb anades i vingudes que són del poeta fent-se poema "amb la lluna a l'espatlla, / el món al revés. / Nom sever. / Ser ver". Encara que, a voltes, les paraules que baixen de la gola per tenyir la pàgina semblin extreptes del Club Súper 3: "A veure qui fa el / joc no competitiu més guai" (¿Com putes pot ser que un joc no demani res, que és d'on ve *competeré*? I tanmateix, ¿per què collons el sud del Paraguai no pot cloure un vers?).

El *freak* Darrutri practica una experimentació frescal (un adjectiu que només he llegit en alguna entrada de la GEC), i ho fa com cal. Sense vergonya. Amb veritable fe en la paraula que es fa i es desfà. El seu camí comença a fonamentar-se en els esforços de l'enginyer literari que agermanen el cor i el còrtex (cerebral). Un camí dur i apassionant, que li comportarà no poques incomprendiments i grans moments d'èxtasi no pastillaire. Ruiz-Trillo es consola entre els Escoffet, Pedrals, Bombí i d'altres de les noves lleves, tan bones com les velles.